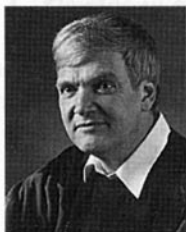

Ni ska vi leka Följa John med gymnasiet

Reglerna för folkhögskolans medverkan i kunskapslyftet illustrerar den politiska styrningens totala förfall. Folkhögskolan skall leka "Följa John" efter gymnasiet för att få godkänt för sina insatser för arbetslösa.

Under hösten fick vi undan för undan information om Folkbildningsrådets tolkningar av vad det s k Kunskapslyftet skulle innebära för folkhögskolan. Nu föreligger förordningen från utbildningsdepartementet och man kan konstatera att slutresultatet ligger långt ifrån det som var höstens hypoteser.

Då talades det om att de 10 000 årsplatserna på folkhögskola skulle begränsas till behörighetsgivande kurser. Men nu säger regeringen att "kurserna skall ha en sådan inriktning och omfattning att de för den studerande kan vara en del av en utbildningsgång som leder fram till kunskaper motsvarande en grundskoleutbildning eller en treårig gymnasieskoleutbildning" (§4).

Departementet begränsar alltså inte kunskapslyftet till behörighetsgivande kurser, så som det först sades. En kurs kan ju vara utan samtliga av gymnasiets kärnämnen men ge kunskaper som motsvarar "en del av en utbildnings-

gång..." etc.

Men om departementets skrivning inte innebär att vi skall begränsa oss till behörighetsgivande kurser, vad innebär den då? Ja, säg det. Normalt brukar man kunna förstå lagstiftarens avsikt med en förordningstext. Men jag måste erkänna att i det här fallet går jag bet. Det sägs att utbildningens inriktning och omfattning skall bestämmas "med utgångspunkt i den studerandes önskemål, behov och förutsättningar" (§5). Men det kan väl knappast ligga bakom kravet att våra kurser bör gymnasieanpassas, eller?

Vidare skall de studerandes ställning på arbetsmarknaden stärkas genom kunskapslyftets kurser (§5). Det är också svårt att tro att det är detta mål som gör att regeringen väljer att skriva förordningstexten som man gör? Får våra arbetslösa elever lättare jobb genom att folkhögskolan efterapar delar av programmen i gymnasieskolan – en skolform som är i djup kris redan ett par år efter att den reformerats? Skulle departementet verkligen svara ja på den frågan? Är det i så fall gymnasiets läroplansdelar i sig som är så förträffliga att de skall vara en nödvändig garnering även i folkhögskolans kurser? Eller är det deltagarnas möjlighet att hos Komvux eller någon annan så småningom kunna komplette-

ra dessa delar till ett helt gymnasieprogram som är så avgörande? För att få jobb? För att kunna studera vidare – OK, det skulle jag kunna gå med på – men då är det ju faktiskt kärnämnen och behörighet det handlar om, inte suddigheten "delar av en utbildningsgång..."

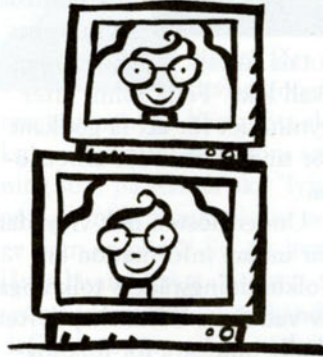
En politisk styrning mot behörighetsgivande kurser hade jag kunnat förstå. Det hade varit praktiskt hanterbart och kontrollerbart: folkhögskolorna hade fått koncentrera sig på kärnämnen men utöver det kunnat lägga till diverse profilämnen. Däremot hade jag varit motståndare till det, eftersom jag anser att kunskapslyftets mål bäst gagnas av att folkhögskolan är fri att anordna dessa kurser utan innehållsliga begränsningar.

Men förordningens grumlighet har jag svårt att förstå meningen med. De innebär ju de facto ingen styrning. Det markerar bara en fullständigt meningslös klåfingrighet från departementets sida och illustrerar därmed än en gång den politiska styrningens totala förfall. Antingen styr man eller låter man bli. Att låtsas styra ger ingen trovärdighet.

Vanligen brukar förslag som stöts och blöts i samtal och förhandlingar kunna leda till bättre beslut än förslag som klubbas igenom utan denna beredning. Men det finns ju tyvärr också exempel på olycksfall i arbetet. Är det kanske ett sådant vi bevittnar?

Man skulle kunna tänka sig att departementet ville ha behörighetsgivande studier medan Folkbildningsrådet

(FBR) ville ha helt fria pengar och att kompromissen blev det egenartade mischmasch som nu föreligger. I så fall måste man ju anta att departementets politiker inte förstår, att denna hackmat ger samma faktiska resultatet som om man helt avstått från att reglera.

Förkastar man det antagandet som orimligt, återstår ju bara möjligheten att departementet av prestigeskäl klamrar sig fast vid dessa meningslösa maktmarkörer i något slags behov att dölja ett förhandlingsnederlag. Det man inte lyckas åstadkomma, det låtsas man göra. Vem är betjänt av att politiken framstår som så löjlig?

Hur som helst, när det gäller folkhögskolornas kursutformning skall vi alltså leka Följa John. Vår insats för de arbetslösa får godkänt, bara om våra tankar och kursidéer – åtminstone till dels – redan tänkts inom gymnasieskolans domäner. Tänk om det finns något framtidsjobb de missat i kursplanerna?

Behövs det, kommer vi naturligtvis att läsa efter bokstaven och något gymnasieprogram – nationellt eller lokalt – får man väl i så fall

försöka leta upp som gisslan. Men förnedrande är det, för en skolform fri sedan 130 år.

I höstas gjorde FBR en preliminär fördelning av hur många platser av Kunskapslyftet varje folkhögskola skulle få. Ansökningsförfarandet var sådant att det i praktiken utslöt andra slags kurser än allmänna. Den restriktionen kunde haft fog för sig, om Kunskapslyftet blivit begränsat till behörighetsgivande kurser. Då kunde restriktionen allmän kurs setts som en operationalisering av kravet på behörighet.

Men det blev inga behörighetskrav och därmed framstår FBRs restriktion som synnerligen godtycklig. Vad jag kan se, kan den till ingen del motiveras utifrån den föreliggande förordningstexten. FBR inför en helt egen begränsning och man kan fråga sig i vilket syfte det sker? Och med vilken rätt FBR tar sig det mandatet? Ansökningsförfarandet borde helt enkelt ha gjorts om och gjorts utan någon prioritering av den ena eller andra kursstypen. (Om den föreliggande förordningstexten återspeglar en avgörande förhandlingsseger för FBR, måste man ju dessutom undra varför FBR desavuerar sin egen framgång genom att bibehålla restriktionen om allmänna kurser?)

Med det bedrövliga sakernas tillstånd som nu föreligger är det viktigt att fastslå, att det faktum att en kurs är allmän inte är liktydigt med att den också är behörighetsgivande. Det är fullt möjligt med all-

männa folkhögskolekurser som ger kunskaper som motsvarar delar av ett gymnasieprogram men som inte är behörighetsgivande. Kurser kring internationella frågor och mera praktiskt inriktade kurser skulle kunna vara exempel.

När vi skall anta elever, skall § 7 i förordningen vägleda oss. Har vi tillräckligt med sökande till kursen, kan vi under alla förhållanden fylla den. Men har vi många flera sökande än utbildningsplatser skall vi vid antagningen ge företräde åt tre grupper: arbetssökande arbetslösa, tjänstlediga vars arbetsgivare lovat att anställa någon långtidsarbetslös istället samt sökande som är uppsagda eller "annars hotas av arbetslöshet". Hur skall detta i praktiken gå till? Skall vi begära intyg från arbetsförmedlingen på att arbetslösa är inskrivna och arbetssökande? Skall vi begära kopia av arbetsgivarens överenskommelse med facket om att anställa en arbetslös i stället för den tjänstledige som vill börja hos oss? Vem skall intyga att en sökande "annars hotas av arbetslöshet"? Återigen nya meningslösheter.

Eller är tanken att ingen längre anses ha initiativ nog att själv söka sig fram till en folkhögskolekurs? Alla är helt enkelt föremål för åtgärder och en handläggare på förmedlingen ordnar de sökande åt oss. Hemska tanke, är det det som är det enkla svaret?

JAN-INGE BENGTSSON

*Jan-Inge Bengtsson, rektor för
Röda korsets folkhögskola*